

ÖMER SEYFETTİN'İN ARDINDAN YAZILANLAR

Öz: Türk edebiyatında başta hikâye türünde olmak üzere şiir, roman, tiyatro gibi edebî türlerin yanı sıra kültür, sanat, spor gibi konularda çok sayıda makale yazan Ömer Seyfettin bu yönleri ile verimli bir isim olmasının yanında zihni sürekli Türk milleti ve bu millete ait unsurların ilerletilmesi ve geliştirilmesi için çalışmış, Türk edebiyatına damgasını vurmuştur. Balıkesir'in Gönen ilçesinde başlayan yaşam mücadelesini, asker olarak girdiği orduda bir süre sürdürdükten sonra istifa ederek, mücadelesini silah yerine kalemle devam ettirir. Bu sırada yazarlığın yanı sıra öğretmenlik de etmeye başlar. On beş yaşında başladığı yazı hayatını ömrünün sonuna dek sürdürür; ama en verimli döneminin hayatının son yılları olduğu hikâye ve yazılarının tarihleri göz önüne alındığında tespit edilebilir. Selanik'te çıkan *Genç Kalemler* dergisinde savundukları "Yeni Lisan" hareketinin önderlerinden biri olan Ömer Seyfettin, bu hareketle, adımı edebiyat dünyasına handiyse kazımıştır. Bu denli değerli bir yazarın otuz altı gibi genç bir yaşta dünyadan göçmesi de dostları ve Türk basını tarafından üzüntüyle karşılanmış, süreli yayınlarda ölümü dolayısıyla anma yazıları yazılmıştır. İmzalı ya da imzasız yazılan bu yazıların büyük çoğunluğu hatıra türündendir. Bu çalışmada Ömer Seyfettin'in ölümünün hemen ardından gazete ve dergilerde yayımlanan yazılar ve ölüm ilanları merkeze alınarak, ölümü üzerine sığacağı sığacağı yazılan yazılardan Ömer Seyfettin portresi ortaya çıkarılmaya çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Ömer Seyfettin, Türk Edebiyatı, Süreli Yayınlar.

Articles Written After Ömer Seyfettin

Abstract: Ömer Seyfettin, who has written many articles on different subjects such as culture, art, and sports along with in different literary genres such as primarily story, poetry, novel and drama in Turkish literature, is not only a prolific name, but also has left his mark on Turkish literature as a person whose mind constantly works for the progress and development of the Turkish nation and the elements belonging to this nation. He maintained his struggle for life -which started in the district of Gönen in Balıkesir- with a pen instead of a gun by resigning from the army where he entered as a soldier. Meanwhile, he also starts teaching while writing. Starting to write at the age of 15, he continues his writing career until the end of his life, but his most productive period was the last four or five years, which can be determined by considering the history of his stories and writings. Ömer Seyfettin, who was one of the leaders of the "New Language" movement and defended his ideas in *Genç Kalemler* magazine in Thessaloniki, has engraved his name into the literary world so to say. The death of such a valuable author at such a young age of thirty-six caused sadness in his friends and the Turkish press, and his memoirs were written due to his death in periodicals. The majority of these articles, signed or unsigned, are of commemorative type. In this study, the articles published in newspapers and magazines and death announcements immediately after the death of Ömer Seyfettin will be taken as the basis, and the portrait of Ömer Seyfettin will be uncovered from the articles written right after his death.

Keywords: Ömer Seyfettin, Turkish Literature, Periodicals.

TÜRK LÜK BİLİMİ ARAŞTIRMALARI
JOURNAL OF TURKOLOGY RESEARCH
48. SAYI / VOLUME
2020-GÜZ / AUTUMN

Sorumlu Yazar Corresponding Author

Arş. Gör.
Hasan ÇELİK

Ağrı İbrahim Çeçen Üni.
Fen-Edebiyat Fak.
Türk Dili ve Edebiyatı Böl.

hscelik@agri.edu.tr

ORCID: 0000-0002-0192-004X

Gönderim Tarihi

Received
29.07.2020

Kabul Tarihi

Accepted
17.11.2020

Atıf

Citation

ÇELİK, Hasan (2020), "Ömer Seyfettin'in Ardından Yazılanlar", *Türklük Bilimi Araştırmaları*, (48) 101-114.

ARAŞTIRMA MAKALESİ
RESEARCH ARTICLE

Giriş

Ömer Seyfettin öldü; fakat canlı, neşeli hatıraları hiçbir zihinden silinmedi.

Ali Canip

Türk edebiyatı için -özellikle hikâyecilik alanında- önemli isimlerden Ömer Seyfettin'in varlığı ne derece kazanç ise ölümü de aynı derecede bir kayıp olmuştur; bunu, ölümüyle ilgili yazılanlar ve ölüm ilanlarından görmek mümkündür. Bu ilanlardan, onun ölümünün millî bir kayıp olduğu görülür. *Alemdar, Vakit, İkdam, İnci, Temaşa, Yeni Gün, Akşam, Tasvir-i Efkâr, Servet-i Fünun, Genç Yolcular, Peyam-Sabah, İleri* gibi süreli yayınlarda onun ölümü hakkında çoğu hatırat türünden imzalı ya da imzasız yazılar ve ilanlar yayımlanmıştır. Bunların içerisinde *Servet-i Fünun* dergisindeki yazı dikkat çekmektedir; zira bu dergide farklı bir yazı yayımlanmamış, *Yeni Gün*'de yayımlanan yazı aynen dergi sayfalarına taşınmıştır. Dergide bunun nedeni ise şöyle açıklanmıştır:

Mecmuamız pek yakında çıkacak sayılarından birini merhumun hatırasına tahsis edecek. Şimdilik "Yeni Gün" refikimizin merhumun vefat ve tedfinine ve tercüme-i hâline dair yazdığı satırları iktibas ediyoruz (Servet-i Fünun, S. 1440, s. 220).

Görüleceği üzere daha sonra Ömer Seyfettin için özellikle bir sayı yayımlanacağı duyurulmuşsa da sonraki sayılarda yazarın *hatırasına tahsis* edilecek sayı yayımlanmaz. Benzeri bir durum *İnci* dergisinde görülür. Dergi, Ömer Seyfettin'in ölümünü yazarın büyük boy resmi ile tam sayfa olarak okuyucularına şöyle duyurur:

İnci bu güzide sanatkârın şahsı ve sanatı hakkında yazılması lâzım gelen makaleleri gelecek nüshaya bırakarak merhumun ailesine, arkadaşlarına ve talebesine beyan-ı tariz etmekle iktifa ederiz (İnci, S. 15, s. 1).

İnci'nin daha sonraki sayısında (S. 16) makaleler değil sadece Ali Canip'in Ömer Seyfettin'e dair bir yazısı çıkar. Gerek *Servet-i Fünun* gerekse de *İnci* daha sonra bu yazıları neden yayımlamadıklarının nedenini açıklamazlar. Ali Canip, üzgün olduğundan hemen yazamadığını, *İnci*'deki bu hatırasını da Sedat Simavi'nin isteği üzerine yazdığını açıklar; zira arkadaşının ölümünün üzerinden kırk beş gün geçmesine rağmen Ali Canip bu erken ölümü henüz kabullenemediğini, ancak kendisini toparladıktan sonra Ömer Seyfettin'in hayatına, şahsına ve edebiyatına dair bir kitap yazacağını söyler. Ne var ki Ali Canip, bu can dostu hakkında epey yazı yazsa da vaad ettiği kitabı ancak 1935'te yayımlayabilecektir.¹

¹ Ali Canip Yöntem'in bu kitabı önce *Ömer Seyfettin -Hayatı ve Eserleri* (Ahmet Halit Kitabevi, İstanbul 1935) adıyla; gözden geçirilmiş 2. Baskısı ise *Ömer Seyfettin (1884-1920) -Hayatı, Karakteri, Edebiyatı, İdeali ve Eserlerinden Numuneler* (Remzi Kitabevi, İstanbul 1947) adıyladır.

Tasvir-i Efkâr Ömer Seyfettin'in ölüm ilanını o günkü sayıda yazıların fazla olmasından, *hülâsa* bir şekilde verdiğini açıklama zorunluluğunu duyar (*Tasvir-i Efkâr*, S. 3008, s. 2). Fakat bu iki dergiye yazacak olanlar da benzer sebeplerden ötürü mü yazamadılar yoksa kâğıt sıkıntısı gibi başka nedenler mi bu dergileri vadettikleri özel sayıları yayımlamaktan alıkoydu, bilinmiyor.

Ömer Seyfettin'in ölümünün hemen ardından yakın arkadaşları Hakkı Tarık [Us], Hıfzı Tevfik [Gönensay], Ali Canip [Yöntem], Yakup Kadri [Karaosmanoğlu], Halit Fahri [Ozansoy] ve Falih Rıfkı [Atay]'nın yazıları anı türünden yazılardır; bu yazılar yazarın ölümünden sonra birkaç gün içerisinde dostları tarafından bir duygu atmosferi içinde yazıldıklarından, Ömer Seyfettin biyografisi için önemlidir. Diğer yazılar ise yazarın hikâyeciliğini, şairliğini ve Türk edebiyatına olan katkılarını ortaya koyan yine kendisini tanıyanların yazılarıdır.

Yazma Tutkusu

Ömer Seyfettin'in çocukluğundan itibaren kâğıda ve kaleme düşkün olduğu, hakkındaki bütün yazılarda tekrar edilir. Öyle ki daha dört yaşındayken okula verilmesinin sebeplerinden biri de onun kâğıt ve kalem merakıdır. Tahir Alangu'nun *Ömer Seyfettin - Ülkücü Bir Yazarın Romanı*'ndan öğrenildiğine göre bu derece erken yaşta okula başlamasında yaramazlıklarının da payı vardır; fakat aşağıdaki ifadeler, başka sebeplerin de olduğunu açıklar:

Daha dört yaşlarındayken, küçük Ömer'in, kâğıt ve kurşun kalemi ile oynadığını gören bir kadın hocanın, "Maşallah, çocuğun pek hevesi var, bana yollasanız da okutmağa başlasam (2017: 34).

Bunun üzerine okula başlayan Ömer Seyfettin, bu yaşlarda tanıştığı kâğıdı ve kalemi ömrünün sonuna kadar elinden bırakmaz. Sürekli yazmak ister. Onun kaleminden çıkan en son yazı, Hakkı Tarık'a yazdığı bir tezkeredir ki orada da yazamamanın verdiği bir ıstırap hâkimdir. Tezkerede: *hastayım, hekim başucumda, benden bir hafta yazı beklemeyin (Vakit, S. 838, s. 1)* demektedir. Son hikâyesi ise ölümünden bir ay önce Ali Canip'in annesinin anlattığı masaldan yola çıkarak yazdığı "Kurumuş Ağaçlar"dır (*Vakit, S. 818, s. 3*). Ali Canip, onun son zamanlarda yazamamaktan sürekli şikâyet ettiğini şöyle ifade eder:

Ölümünden bir ay evvel kendisine dikkate şayan bir akamet ârız olmuştu. "Yazamıyorum, yazamıyorum!" diye şikâyet ediyordu (İnci, S. 16, s. 11).

Yazıyı sevmesinin yanında herhangi bir konuda rahatlıkla yazı yazabilmektedir. Hastalığı ilerlediği için artık yazamamaktadır; buna karşın zihni sürekli yazmakla ve yazamamanın acısıyla doludur. Çünkü yazmak Ömer Seyfettin'de meslek değil, yaşama biçimidir. Yazmaya bu kadar düşkün olduğundan, konu bulmakta da son derece ustadır. Ali Canip'in yazdığına göre; o çok hızlı yazar, başladığı bir hikâyeyi bir iki saate bitirir. En ehemmiyetsiz fakat biraz tuhaf vakadan güzel bir hikâye çıkarabilir (*İnci, S. 16, s. 11*). Hatta

Gizli Mabel'i de Ali Canip'in evinin tavanının akması gibi önemsiz bir olaydan ilham alarak yazmıştır. İlham üzere yazan Ömer Seyfettin'in hikâyesini kurgulayabilmesi için konunun dikkatini çekmesi ve kafasındaki düşünceyi aktarabilmesine imkân vermesi yeterlidir. Yoksa olayın ne olduğu önemli değildir. Kendisi hatıralarında bu durumu şöyle açıklar: *Ben her şeyden, en ehemmiyetsiz bir fikradan, bir cümleden bir hikâye, koca bir roman çıkarabilirim. Sanat, o hikâyeyi, o romanı çıkardığım ehemmiyetsiz şey değil, benim o şey etrafında canlandırdığım hayattır* (Polat, 2019: 24).

Edebiyata ve yazıya düşkünlüğünü askerliğinde de sürdürür. Çocukluktan gelen bu sanatçı kişiliğini askerlik mesleğini yerine getirirken de ihmâl etmez, belki de daha sonra yazacağı hikâyelerinin temelini atmaktadır. Hakkı Tarık, zabıt olduğu yıllarda bile edebiyata bağlılığını, ruhundaki edebiyatçı Ömer Seyfettin'in tohumlarını nasıl yeşerttiğini şu cümlelerle açıklar:

(...) *Harbiye mektebinde bir harp ve darp zabiti olmaktan ziyade bir şiir ve edip kahramanı olarak yetişiyordu; filvaki Ömer maddî hayatını uzun müddet, ta Balkan muharebesinin sonuna kadar, askerî silkin tekâmülüyle temin ederken manevî hayatında tamamıyla şahsi, mümtaz bir edebiyat katalitinin filizleri serpilip açılıyordu* (Vakit, S. 838, s. 1).

Askerlikten sonra yazarlığa geçen Ömer Seyfettin'in edebiyata her zaman ilgisi olmuştur. Hakkı Tarık, onun Harbiye'de on beş yaşında bir talebe olduğu zamandan beri *matbuatın samimi ve ümit-bahş bir rüknü* olduğunu ifade ederken, Yakup Kadri de yine onun askerlikten çok edebiyata bağlı olduğunu şöyle anlatır:

Kendisini bundan on üç on dört sene evvel İzmir'de tanıdım. Ben bir mektep çocuğu idim, o genç bir zabitti; fakat askerlikten ziyade kafası fikrî ve bedûî meselelerle meşguldü ve İzmir'in daracık irfan muhitinde epeyce şöhretli bir muharrirdi (İkdam, S. 8288, s. 2).

Gazete ve dergilere de askerî okuldayken yazmaya başlamıştır. Fiziken askerî bir eğitim almasına rağmen, onun kafası edebiyat ve sanatla meşguldür. *Tasvir-i Efkâr*'daki "Bir İrtihal-i Müessif" başlıklı yazıda da ifade edildiği üzere:

Mektep sıralarında henüz on beş yaşında iken mecmualara yazı yazmağa başlamış, tahsil-i askeriyesine rağmen hayat-ı fikriyesinde edebiyata merbut kalmıştır (Tasvir-i Efkâr, S. 3008, s. 2).

Sanatçı kişiliği her daim Ömer Seyfettin'in hayatında diğer uğraşlarına galebe çalmıştır. Elinde silahla fakat zihninde kalemle, düşman kovalarken bile edebiyatı ihmâl etmeyen yazarın bu yönünü ise *Alemdar* gazetesindeki A. [L] L. [L] imzalı² yazıda görülür:

² Tahir Alangu, *Ömer Seyfettin - Bir Ülkücü Yazarın Romanı* kitabında *Alemdar* gazetesindeki A. L. imzalı "Ömer Seyfettin de Öldü" başlıklı yazıyı kullanmış fakat Halit

Gönen Redif Binbaşısı Ömer Bey'in mahdumu olan Ömer Seyfettin daha Mekteb-i Harbiyenin ilk sınıflarında iken bile şiir ve edebiyat karşı büyük bir meclubiyet göstermiş ve Rumeli'de bir elinde mavzer, ayağında çarık Bulgar eşkıyasını kovalarken diğer elinde kalem büyük çam ormanlarının arasına sığınmış köylü kulübelerinin çıtırtılı ateşleri karşısında, hikâyeler ve şiirler yazmıştı. Balkan muharebesinden sonra kendisini büsbütün sanat ve talim âlemine atmıştı (Alemdar, S. 447, s. 2).

Askerken bile edebiyatla uğraşan Ömer Seyfettin'in, kişiliğini yine askerlik yıllarında kazandığını Tahir Alangu yazmaktadır. Daha sonra edebiyatta da ortaya çıkan mücadelecî ruhunu da bu yıllara borçludur; çünkü Balkan savaşında esir düşmesinden sonra askerlikten istifa etmesiyle hayatında yeni bir dönem başlamıştır. Artık savaş meydanındaki mücadelesini edebiyat alanına taşımış ve dilin sadeleşmesi için ömrünün sonuna kadar uğraşmış, sonunda ise Türk dilinin sadeleşmesinde en etkin kişilerden biri olmuştur. *Yeni Gün*'deki "Ömer Seyfettin Merhumun Resm-i Tedfini" başlıklı imzasız yazıda;

Bugünkü neslin edebî lisanı olan sade zarif Türkçeyi Ömer, "Yakorid"de Bulgar Balkanlarının dikenlikleri arasında millî mevcudiyetimiz için sezdiği tehlikeden ilham alarak kendisine gaye edinmiş, son nefesine kadar onu yazılarıyla, fikirleriyle neşr ve tamimden geri kalmamıştı. Ömer, sevgili arkadaşı Ali Canip'le ve diğer genç refikleriyle beraber Selanik'te başladığı lisan mücahedesine yorulmayan bir azim ile son nefesine kadar devam etmiştir (Yeni Gün, S. 353, s. 1).

denilerek Ömer Seyfettin'in millet, dil ve edebiyat için son derece bilinçli hareketlerinin geçmişine ve mücadelecî ruhuna dikkat çekilir. Yakup Kadri de kendi köşesindeki yazıda Ömer Seyfettin'in edebiyatta meydana getirdiği yeniliklerin fikrî temellerini açıklar.

Özellikle Türkçenin sadeleşmesi için başlattıkları Yeni Lisan hareketi, ayrıca Ömer Seyfettin'in dil konusundaki hassasiyetini de göstermekle beraber, edebî eserlerin halkın anlayabileceği dille yazılmasına öncülük etmiş ve bu durum kendisini, nesli içinde öncü konumuna çıkarmıştır. Bundan dolayıdır ki devrinde genç nesil tarafından *üstat* görülmüş ve ölüm ilanlarıyla ardından yazılan yazılarda *genç nesil* vurgusu özellikle yapılmıştır. Cenaze merasiminden bahsedilirken "genç nesil tarafından gözyaşları arasında uğurlandı", "cenazesi genç neslin elleri üstüne taşındı" ifadeleriyle Ömer Seyfettin ve genç nesil arasındaki sıkı ilişki belirtilmiştir. *Yeni Gün*'deki yazıda *son neslin içinde ona perestîş etmeyen hiçbir fert yoktur* (*Yeni Gün*, 8 Mart 1920: 1) cümlesiyle de nesli için önder sayıldığı ve *Yeni Gün*'deki ölüm ilanında Millî Edebiyat hareketini gençlere Ömer Seyfettin'in aşıladığı belirtilmiştir: *Bugün tek mil*

Fahri Ozansoy adına kaydetmiştir. Aynı gazetede 1920 yılı içinde A. L. imzasının kullanıldığı tarihî muhtevalı -Yeniçeri Ocağı Nasıl İmha Edildi?- adıyla tarihî bir tefrika neşr edilir. Halit Fahri Ozansoy'un yazı hayatı ve yazdığı yazıların türleri de dikkate alındığı vakit, A. L. imzasının Halit Fahri'ye ait olma ihtimali zayıflamaktadır.

Türk gençliğinin yüreğinde sönmez bir ateş hâlinde tecelli eden milliyet cereyanını eserleriyle, fikirleriyle bugünkü yüksek noktasına çıkararak şahsiyetlerden biri de Ömer Seyfettin'di (Yeni Gün, S. 352, s. 1).

Türk hikâyeciliğinin unutulmaz kalemlerinden Ömer Seyfettin, hakkındaki yazılarda yenilikçi sıfatıyla anılır ve bu yönüyle öne çıkarılır. *İkdam*'daki haftalık musahabede onun bu yönüne değinen Yakup Kadri, Ömer Seyfettin'in yenilikçi ruhuna hayranlığını şöyle açıklar: *Haftalık bir gazeteye hepimizi hayran eden küçük hikâyeler, mensureler, makaleler yazıyor ve her yazısında munis, hoş bir yenilik gösteriyordu (İkdam, S. 8288, s. 2).*

Ayrıca *son neslin iktifa ettiği edebî ve bedî düsturların büyük bir kısmının ondan doğmuş şeyler (İkdam, S. 8288, s. 2)* ifadesinden, devrinde yönlendirici bir görev üstlendiği anlaşılır. *Tasvir-i Efkâr*'daki yazıda da Yakup Kadri'nin bu düşüncelerine benzer şekilde *eserlerinde her gün yeni bir eser-i tekemmül gösteren bu kıymetli hikâyecimiz (Tasvir-i Efkâr, S. 3008, s.1)* denilmektedir. *Yeni Gün* yazarı ise; *Ömer, edebiyat sahasında, hem lisan, hem sanat itibarıyla son inkılabı yaratanlardan biridir*, diyerek, dilde sadeleşme çabasına ve Türk hikâyeciliğinde açtığı çığıra dikkat çeker. *İnkılapçı, teceddüt taraftarı* gibi sıfatlar, Ömer Seyfettin hakkındaki yazıların ortak yanını oluşturur. Hakkı Tarık'a göre: *Ömer, edebiyatımızdaki son hakiki inkılabın müebbeden tazize layık kahramanlarından biridir (Vakit, S. 838, s. 1).*

Gazete ve dergilerdeki yazılarda, başta Yakup Kadri olmak üzere yazan isimler, sadeleşmenin öncüsü olarak Ömer Seyfettin'i görürler. O hem sade yazmış hem de sade yazılması için mücadele etmiştir. Ömer Seyfettin'in hikâye ve makalelerinde öne çıkan en önemli özelliklerinden biri sade Türkçe ile yazılmalarıdır. Etrafındaki isimlerde de bu özellikleri aramaktadır. Refik Hâlid'i Türkçeyi kullanımından ötürü *Yeni Mecmua*'ya davet etmesinin sebebi de onun bu dil hassasiyetidir. Türklük ve Türkçe için böylesi bir bilince sahip olan Ömer Seyfettin'i bu özelliklerinde hikâyelerinin de temelini oluşturan çocukluğunun payı olmalıdır. Sadece dil konusunda değil, milliyetçilik düşüncesiyle de devrinin insanları üzerinde etkili olmuştur. *Vakit* gazetesinden aktarıldığı üzere mezarı başında konuşan Celal Sahir Erozan da Ömer Seyfettin'in milliyetçi yönüne onun *edebiyatta milliyetperverlik için daima bayraktar olduğu (Vakit, S. 839, s. 2)* sözüyle dikkat çeker.

Edebiyatta, özellikle de Türk hikâyeciliğinde *üstat* kabul edilen Ömer Seyfettin, edebiyatı mensup olduğu millete hizmet derdi dışında kullanmamıştır. Askerlikle vatana borcunu ödemiş, öğretmenlikle geçim derdini ortadan kaldırmış, yazarlıkla da Türk edebiyatı ve Türklüğe hizmete çalışmıştır. Bunun için de eserlerinde devamlı yenilik göstermiştir; çünkü düşüncelerini aktarabilmesi için edebiyat son derece elverişli bir alan yaratmıştır. Bunu yaparken de topluma faydalı olacak konuları ve fikirleri eserlerinde işlemeye özen göstermiştir. Yakup Kadri de yazısında bu durumu somutlarcasına; *Bir-*

çok gencin iştiha ve ihtirasını kabartan maddevî ve cismanî zevkler, para, rahat, sefahat onun nazarında tamamen bî-mana şeylerdi... Hiçbir gün edebiyatı başka şeylere vâsıl olmak için kolay çıkılır bir merdiven gibi telakki etmedi. (İkdam, S. 8288, s. 2) diyerek, kolayın peşinden koşmanın Ömer Seyfettin için anlamsızlığını vurgular. On beş seneden beri sönmez bir ateşle Türk edebiyatına hizmet eden (İkdam, S. 8288, s. 2) bir isim olan Ömer Seyfettin'in hikâyeleri ve yazılarını yazmaktaki amacının popüleriteyi artırmak olmadığı, sadece kendi fikirlerini bir şekilde okuyucuya iletmek arzusunun güttüğü görülür. İhtimaldir ki gençlerin kendisine olan ünsiyetinin farkında olan Ömer Seyfettin, gençleri doğru yönlendirmenin sorumluluğunu üzerinde hissetmiş ve bundan dolayı basit ve popüler konulara yönelmek yerine; özellikle milliyetçilik gibi devrin koşullarını da göz önüne alarak, toplumsal konuları eserlerinde işlemeyi daha uygun bulmuştur. Dilini kaybetmeyi toplum için tehlikeli olarak gördüğünden ömrünün sonuna kadar bu gayeye bağlı kalmış ve edebiyatı fikirlerini topluma iletmeye araç olarak kullanmıştır.

Ömer Seyfettin; hikâyeci olarak şöhret yapmasına rağmen, edebiyat âlemine şiirle adım atmıştır. (Polat, 2019: 22). Ömer Seyfettin'in ardından yazılanlar genellikle hikâyeciliği üzerine olmasına rağmen, şair ve tiyatro yazarı olarak da kimi yazılarda bahsedilmiştir. Hikâyeciliğinin bu denli öne çıkması, onun hikâye üslubunu yakalaması ve eserlerinde yenilikleri başarıyla uygulamasından gelmektedir. Daha ziyade hikâyeleriyle öne çıkan ve şairliği geri planda tutan Ömer Seyfettin için bu durumun bilinçli bir tercih olduğu görülür. Lisanda sadelik merakını her türlü edebî sanayiden mücerrede kadar vardırırdı ve şairiyeti bir nev'i fazla süs telakki ettiği için peyveste düştü. (İkdam, S. 8288, s. 2) ifadesiyle Yakup Kadri, onun yazılarında sanat yapmak ve süslü cümleler kurmak merakı olmadığı için şairlikten uzaklaşmasının sebebini açıklar.

Başka bir yazıda da şiirleri hakkında şu cümlelere yer verilir: *Yazdığı şiirler, hikâyeleri yanında fevkalade sayılmaz. Mamefih Ömer, milliyet cereyanına temiz bir Türkçe ile terennüm ettiği bu şiirleriyle de pek çok hizmet etmiştir (Yeni Gün, S. 353, s. 1).*

Genç Yolcular' da da hikâyeciliğinin şairliğinden daha bariz olduğu vurgulanmakla beraber kesin bir hüküm vermekten kaçınılır. Çünkü yazının amacı Ömer Seyfettin'i incelemek değil, onu anmaktır.

Belki onu şiir itibariyle biraz kuru bulanlar vardır. Filhakika eserlerinde tahlil-i şiirine göre daha bariz olmakla beraber bütün bunların hakkında verilecek hüküm yalnız onun hatırasını taziz emelliyle yazılan bu satırlarda münakaşa edilemez. Bunun için tam bir tetkik lâzımdır (Genç Yolcular, S. 6, s. 84).

Tiyatroculuğundan ise *Yeni Gün, Temaşa* ve *Genç Yolcular* dergilerinde bahsedilir. *Temaşa'* da, *yarın için tiyatro hayatına pek ziyade hizmet edeceği muhakkak olan (Temaşa, S. 21, s. 11) ifadesiyle yazdığı metinlerin tiyatro*

dünyası için önemi vurgulanır. Ömer Seyfettin ölmüştür fakat eserleri insanlara yol gösterecek ve fikir verecektir; zira *Yeni Gün* ve *Genç Yolcular*'da ölümünden sonra Darülbedayide piyesinin oynanacağını haberi de duyurulur.

Ölümü üzerine arkadaşları daha ziyade hatırasına saygılı davranmışlar, edebî yönüyle ona dair hatıralarını yazmışlardır. Ali Kemal de Ömer Seyfettin'in ölümünü gazetede ki köşesine taşıyanlardan biridir; fakat bu yazı diğerlerinin aksine Ömer Seyfettin'i kalemini İttihat ve Terakkinin hizmetine verdiği gerekçesiyle suçlar: (...) *imlâda, üslupta çalgıncasına teceddüde meyyal idi, insan korkardı ki bir inkılaptan ziyade bir ihtilale badi olmasın.* (*Peyam-Sabah*, S. 10889-459, s. 1) cümlesiyle edebî manada başarısını takdir etmesine rağmen; İttihat ve Terakkiye bağlı olduğunu ve o doğrultuda yazdığını iddia ederek şu cümlelerle saldırır:

Bu neslin siyasetine olduğu gibi edebiyatına da İttihat ve Terakkinin az çok tesir-i meşumu oldu. Bu cevval, bu âteşin genç de o tesir ile az çok zebun olmayaydı, daha parlak eserler ibda eylerdi. Zalimlere hoş görünmek, mazlumlara çirkin bir fiske olsun dokundurmak küçüklüklerinden münezzeh kalırdı. Hakikatte öyle keskin, öyle hırçın, fakat cazibedar bir kalemlerle öbürlerinden ziyade berikileri iltizam etmek, müdafaa eylemek daha ziyade yakışırdı. Fakat kim bilir? Fikren, kalemler az cesur olmadığı hâlde o genç neye öyle yapmadı? Acaba mazur değil miydi? Bu yolu tutmasaydı kalemini kırmağa, karihasını çürütmeğe mecbur olacaktı. Çünkü zarurî susacaktı, ne yazacaktı, ne de söyleyebilecekti. Belki menafii bile boylayacaktı (*Peyam-Sabah*, S. 10889-459, s. 1).

Bu yazıya hem Hıfzı Tevfik hem de Falih Rıfkı tarafından cevap verilmesi çok uzun sürmez. Hıfzı Tevfik onun İttihatçı olmadığını hatta hiçbir fırka ya da topluluğa mensup olmadığını söyler:

Ömer'i hayatının bazı safhalarıyla ölçmek isteyenler "müfrit bir İttihatçı" telakki ettiler. Bu bedbaht gencin on gün süren hastalığı esnasında maaşından nasıl küçük bir avans isteyecek kadar ihtiyaç içinde olduğunu bilselerdi şüphesiz bu ithamdan utanırlardı. Hakikat-ı hâlde Ömer İttihatçı, İtilafçı, hülasa fırkacı değil en geniş manasıyla bir milletçi, bir memleketçi idi ve eğer İttihatçılık bu demekse muhalifler korksunlar... (*Vakit*, S. 848, s. 2).

Falih Rıfkı ise dönemin havası gereği herkese yapıştırılan İttihat ve Terakki damgasının Ömer Seyfettin'e de vurulmaya çalışıldığını ifade eder:

Dün oldukça hayır-hahâne bir mukaddime ile Ömer Seyfettin için düşüncelerini yazan bir muharririn fikrinde, merhum, İttihatçı üdebadanmış. Bu tuhaf töhmet, daha Mütareke iptidalarında birçok şairlere, nasirlere, hikâye-nüvislere isnat olundu (Alangu, 2017: 493).³

³ Falih Rıfkı Atay'ın "Ocağın Talihi" başlıklı bu yazısı 9 Mart 1920 tarihinde *Akşam* gazetesinde yayımlanmıştır. Günümüzde kimi süreli yayınların tam koleksiyonuna

Şahsiyeti

Buraya kadar daha ziyade edebî kişiliği hakkında değerlendirmeler yapılan Ömer Seyfettin'in ölümünden sonra hakkında yazılanlardan portresi de ortaya çıkmaktadır. Burada Ömer Seyfettin'in karakter özellikleri ön plandadır. Edebiyatçı yönüyle olduğu kadar, şahsiyetiyle de arkadaşlarının, dostlarının hatta yeni tanıştığı isimlerin zihninde silinmez bir yer edinmiştir; çünkü Ali Canip'in tanımlamasıyla o, *nev'i şahsına münhasır* bir isimdir.

Onu tanıyanların zihninden silinmeyen en belirgin özelliği meşhur kahkahasıdır; zira o, son derece eğlenceli, neşeli ve şakraktır. Yakın arkadaşları bu özelliğini, kendisini tanıdıktan sonra yazarlar; fakat aslında onlar da ilk tanıştıkları anda kendilerinde uyandırdığı intibahı aynı olduğunu belirtirler. Espirileri ve şakalarıyla etrafındaki insanları öylesine eğlendirmektedir ki kendisiyle tanışan insanlar bir kez daha görüşmek, konuşmak isterler. Kendi hâlinde bir yaşam süren Ali Canip dahi bu özelliğinden ötürü kendisinden *bir dakika bile* ayrılamaz; çünkü Ömer Seyfettin hayatın her anından mutluluk devşirebilen yapıdadır ve *hayatı istihza edilecek bir meta gibi gördüğü için sever* (Vakit, S. 848, s. 2). Tıpkı yazmayı ömrünün sonuna kadar bırakmadığı gibi; gülmeyi, şen tavrını da son anlarına kadar muhafaza eder. *Alemdar* gazetesindeki A. L., imzalı yazıya göre Ömer Seyfettin ölümünden bir ay öncesine kadar bu neşeli hâliinden vazgeçmemiştir; hatta Hıfzı Tefvik; (...) *hiçbirimiz haberdar olmadan ölüm onu kendisine çekiyor, Ömer dudaklarındaki handeyi, gözlerindeki ışığı muhafaza etmekle beraber her gün biraz daha bizden uzaklaşıyordu* (Vakit, S. 848, s. 2) diyerek hastanede yatarken bile kendisine mütebessim ve şen olarak yaklaştığını ifade eder. Edebiyata olduğu kadar yaşamaya da son derece bağlı olan Ömer Seyfettin son anlarına kadar çevresine neşe vermekten kaçınmamıştır.

Onun bu neşeli mizacıyla alakalı en güzel hatıraları Ali Canip yazmaktadır. Arkadaşları arasında kahkahalarıyla meşhur olan Ömer Seyfettin'in arkadaşının evine gittiği zaman kapıyı çalıp “Arabacı” diye kahkaha attığını *İnci* sütunlarında yazar. Onun her hâliyle sevimli olduğunu ve özellikle şakalarının herkesi güldürdüğünü yazan Ali Canip, portakal anısını ise konuya misal olarak gösterir:

Her şeyi sevimliydi, kendisine mahsus hasisliği bile: Bir gün bir bahçe kapısından geçiyorduk. Bir portakal aldı. “Hani bana Ömer?” dedim. Döndü. Manava dedi ki: “Cancâzım şu efendinin boyuna posuna göre bir portakal ver...” zavallı adamcağız hem küçük bir portakal arıyor, hem de kendini tutamayarak kahkahalar atıyordu” (İnci, S. 16, s. 10).

Neşeli olmasının yanı sıra yaşamında mübalağalı davranışlarıyla da tanınan Ömer Seyfettin'in yemek yemesinden, sinirlenmesine kadar her şeyinin

ulaşmak neredeyse imkânsız olduğu için biz de bu yazının orijinalini göremedik ve yazıyı Tahir Alangu'nun *Ülkücü Bir Yazarın Romanı - Ömer Seyfettin* kitabından naklettik.

abartılı olduğunu, onun bir oturuşta dört tabak ekmek kadayıfını üstüne birer lüle kaymak koydurmak suretiyle yediğini, tütün kullanmamasına rağmen kimi zaman bir paket sigarayı peş peşe içerek bitirdiğini yine Ali Canip ifade etmektedir. Arkadaşları arasında bu özelliği öylesine benimsenmiştir ki hastalığının bir türlü teşhis edilememesi ve sürekli farklı tanılar konulmasını yine onun mübalağa ettiğine yormuşlardır.

Berber dükkânında biraz acemi bir berberin elinin kaymasıyla suratında hafif bir çizik meydana getirmesini Ömer Seyfettin abartarak; *Allah sakladı cancâzım, Allah sakladı, bitmiştim* diye Ali Canip'i güldürür. Kâr etmek için evine aldığı ve zekâsını abarta abarta bitiremediği uşağın sonradan Ömer Seyfettin'i dolandırması da onun mübalağalı tavrını göstermektedir. Abartmayı ne kadar sevdiğini yine Ali Canip şu örnekle anlatır:

Bir gece telaşlı telaşlı kapı vuruldu, açtık. Ömer'di. Elinde bir tahta parçası vardı: "Bana geçmiş olsun deyin. Haydarpaşa Vapuru bir şilebe çarptı. Herkes denize döküldü. Bereket elime bir tahta parçası geçti, yüze yüze kenara çıktım" dedi. Ben "haydi geveze sen de bizi heyecana getirme" diye itiraz ettim. "Hin, dedi hâlâ mı inanmıyorsun. Baksana elimdeki tah-taya. Bu vapurun salonlarının pervazlarından değil mi..?" Hakikaten öyleydi, o akşam halk büyük bir tehlike geçirmişti. Ömer de bunların arasındaydı, fakat bu tehlikeyi mübalağasıyla neşeli bir şekilde sokuyor, bizi güldürüyordu. (İnci, S. 16, s. 11).

Dolayısıyla en kötü durumlarda bile gülünecek, eğlenilecek bir yan bulmasını bilen Ömer Seyfettin'in bu özelliği eserlerine de yansımıştır ve Türk edebiyatına *Efruz Bey* ve "Yüksek Ökçeler" gibi eserler kazandırmıştır. Hatta Hıfzı Tevfik aynı yazısında, her şeyde gülünecek taraf bulması hakkında şu cümleleri yazmaktadır:

Hayatın ne kadar fecii olursa olsun hiçbir hadisesi yoktu ki Ömer bunun gülünç bir cihetini bulmasın. Onun için biz onu ağlayarak mezarına götürürken –muhterem bir arkadaşının dediği gibi- Ömer kâbil olup da başını kaldırırsa, bu manzarayı görse mutlaka bunun gülünç bir noktasını bularak bizi de güldürürdü (Vakit, S. 848, s. 2).

Bütün bu özelliklerinden dolayıdır ki hikâyelerinde gülünç tipleri canlandırılmada son derece başarılıdır. Dış dünyayı gözlemedeki ustalığının yanı sıra kişiliğindeki bu şakacı özelliğini hikâyelerine başarıyla yansıtmıştır. Bunun için Divan edebiyatında beğendiği şairlerde dahi şakraklığı görülmektedir. Ali Canip'in aktardığına göre: *Edebiyat-ı Cedideciler'i hiç beğenmez, Hâmid'i anlayamadığını söyler, Şeyh Galip'ten hoşlanmazdı. Onun sevdikleri olan Nedim, sonra Enderunî Vâsıf'dı. Hikâyeciler içinde Hüseyin Rahmi'yi, Refik Hâlid'i çok beğenirdi (İnci, S. 16, s. 12).*

Ömer Seyfettin'in edebiyat anlayışı da, hayata bakışına paralel olarak şekillenmiştir denilebilir.

Yaşamında olduğu gibi arkadaşlık ilişkilerinde de mübalağalı davranan Ömer Seyfettin, buna rağmen kimseyi kırıp gücendirmemiştir ve kimsenin kırılıp gücenmesine gönlü razı olmamıştır. Öyle ki eserlerindeki dilinden ötürü kendisine “avam muharriri” diye hücum eden kişilere dahi şefkatle yaklaşarak; *zayıflayacaklar, hasta olacaklar* diye acıtmaktadır. Bu hususta son derece müsamahakâr olan Ömer Seyfettin yine kendisine “be hey hane-harab” diyen *Pe-yam* muharriri Ali Kemal’e “ lirik adam, vesselam” dediğini Ali Canip ifade eder. Çünkü onun için aslolan eserdir ve değerlendirmelerinde de objektifliğe riayet etmektedir.

Benzer şekilde Hıfzı Tevfik de onun insanları kırıp, gücendirmekten kaçındığını ve her daim hoşgörülü olunmasını istediğini söyler. Tartışmalarda bile ölçüyü elden bırakmadığını söyleyen Hıfzı Tevfik;

Edebiyatta bile o kadar çılgın bir teceddüt taraftarı iken mesleğinin muhaliflerine karşı bir gün acı bir söz söylediğini işitmedim. Muterizlerine kendi mantığıyla, kendi kanaatlerini izah ederek cevap verir, son devrin gazel-serâlarını hicvetmeğe çalışan gençlere: Edebiyat meselelerinde “survant”lara hürmet etmeli der, geçerdi (Vakit, S. 848, s. 2).

diyerek, onun hem kendi yaşantısında bu gibi durumlara dikkat ettiğini hem de kendisini üstat sayan gençlere bu yolda önerilerde bulunduğunu aktarır. Hayata bağlı, yaşamdan zevk almaya çalışan Ömer Seyfettin gereksiz tartışmalardan kaçınmış hatta siyasi kanaatlerine muhalif görünenler için bile husumet taşımayarak (*Vakit*, 1920: 2) kin ve nefretten uzak durmuş.

Herkese şefkatle ve sevgiyle yaklaşan Ömer Seyfettin yalnız hekimlerden hoşlanmaz, hatta onlardan korkarmış. Bunun sebebini ise Hıfzı Tevfik, Ömer Seyfettin'in ağzından şöyle anlatır:

Ah, doktorlar, doktorlardan korkuyorum cancâzum, korkuyorum, doktorlardan korkuyorum, diyordu. Müsellelerin müsavatını bilmeyenler, hendese bilmiyorlar. Sonra fikrini izah ederdi: Hendese bilmeyen mantık bilmez, mantık bilmeyen metot bilmez, metot bilmeyen ilim bilmez, ilim bilmeyen de doktor olamaz (Vakit, S. 848, s. 2).

Son Demleri, Hastalığı ve Cenaze Merasimi

Hayatında bu denli neşeli olan Ömer Seyfettin'in ölümüne birkaç gün kala, hastalığının ilerlemesiyle üzüntüsünün arttığı belirtilir. Hatta ölmeden iki gün önce yanı başındaki Yusuf Ziya'yı bile tanıyamamıştır (*Alemdar*, S. 447, s. 2). Aslında Ömer Seyfettin'e son haftalarda ölüm durgunluğu gelmiştir. Çalıştığı mektebe en son ölümünden on beş gün evvel gitmiş ve Hıfzı Tevfik'in belirttiğine göre eski neşesi ve canlılığı yerinde değilmiş. Hatta Hıfzı Tevfik, Ömer Seyfettin'i ilk defa o kadar *melâl* içinde gördüğünden bahseder. Bu hüznü, onu hep eğlenceli görmeye alışan arkadaşlarını garipsetmiştir. Hastalığı artık öylesine ilerlemiştir ki okuldaki son dersini yarıda bırakıp gitmek zorunda kalmıştır. Hıfzı Tevfik, Ömer Seyfettin'in son zamanlarında yanında

olduğu için, durumunu en iyi bilenlerdendir. Hastaneye yatmadan önce son halini Hıfzı Tevfik şöyle tasvir eder: *Elleri paltosunun cebinde, başı omuzları arasında sıkışmış ve bütün vücudu oturduğu koltuğun üzerinde toplanmış, büzülmüş gibiydi* (Vakit, S. 848, s. 2).

Yeni Gün'de de son zamanları için; *merhum on günden beri kendini bilmez bir hâlde ne yemiş, ne içmiş, ne de uyumuştur.* (Yeni Gün, S. 352, s. 1) denilerek, çektiği acılar tarif edilir.

Sürekli farklı teşhisler konulduğundan ve hastalığı tam olarak bilinemediğinden doktorlar son ana kadar mandalina ve portakal vermekten vazgeçmemişlerdir. Ömer Seyfettin'in aslında şeker hastası olduğu ancak ölümünden sonra yapılan otopside anlaşılmıştır.

Ali Canip, Hıfzı Tevfik'e bu mandalina olayını anlatırken, Ömer'in harp meydanlarından kurtardığı hayatının, doktorların hatasına kurban gittiğini söyler.

Ölümü dolayısıyla matbuat ve edebiyat dünyasını derinden sarsan Ömer Seyfettin'in ölüm haberi basına geç yansımıştır. *İleri* gazetesindeki ilanda; *millî hikâyecimiz Ömer Seyfettin Bey'in vuku-ı vefatını dün akşam geç vakitte kemal-i teessürle haber aldık* (İleri, S. 778, s. 4) denilir. *Tasvir-i Efkâr*'da da; *muharrirînden Ömer Seyfettin Bey'in irtihal eylediği dün akşam geç vakitte kemal-i teessürle haber alınmıştır* (Tasvir-i Efkâr, S. 3007, s. 2) ifadesiyle, haberin geç duyulduğu belirtilir. Ölüm haberi idarehanelere geç vakitte geldiği ve kimi arkadaşları da durumundan geç haberdar olduklarından hakkında hemen bir yazı kaleme alamamanın üzüntüsünü duyarlar. Yakup Kadri de *İkdam*'daki köşesinde yanlış anlaşılmalara meydan vermemek için yazısını geç yazmasının sebebini açıklama gereği duyar: *Ömer Seyfettin Bey'in vefatı haberi evvelki akşam pek geç işitildiği için "İkdam" sair rüfekamız gibi merhumdan vaktinde bahsedemedi; bu kendisine karşı tarafımızdan bir ihmâl ve lâkaydi eseri telakkî edilmesin.* (İkdam, S. 8288, s. 2).

Cenazesine katılanlar ve mezarı başında yaşananlar *Vakit*'teki "Tedfin Merasimi" başlıklı yazıda anlatılır. Ömer Seyfettin'in cenazesi, Tıp Fakültesinden saat birde alınmış, hem kendi hem de Darülmualimîn Galatasaray İstanbul Sultanisi öğrencileriyle meslektaşları ve dostları merasime katılmışlardır. Hıfzı Tevfik de cenazeye Ömer Seyfettin'i seven ve samimi insanların katıldığını vurgulamak için şöyle der: *Celal Sahir'in dediği gibi bu gözyaşlarını dökenler arasında öyle büyük mevkiler işgal etmiş, büyük adamlar yoktu. Ömer için yalnız onun çok sevdiği talebesiyle, onu çok seven dostları ağladılar* (Vakit, S. 848, s. 2).

Celal Sahir, Ömer Seyfettin'in mezarı başında konuşmuş ve *Vakit* gazetesindeki "Tedfin Merasimi" başlıklı yazıya göre şunları söylemiştir:

Celal Sahir Bey, Türk milletinin son zamanlarda memleket, kılıç ve kalem itibariyle uğradığı zayıatı zikrederek acı bir imtihana maruz bırakıldığımızı söyledikten sonra Ömer Seyfettin'in de bu büyük zayıatın yekûnunu pek elim bir surette artırdığını, güzide hikâyecinin sayesinde, edebiyatta milliyetperverlik için daima bayraktar olduğunu anlatmış, mahaza nasıl bir kumandan zayı edildiği zaman geride kalanlar daha âteşin bir azim ile kaleyi fethederlerse milliyetperverlerin de böyle zıyalara uğrasalar da yine galebe edeceklerini, Ömer Seyfettin'in ruhu mutlaka müteselli olacağını söylemiştir. Bazı dağlar vardır demiştir, azimetini anlamak için geriye çekilip bakmak lazımdır, gömdüğümüz Ömer Seyfettin'in büyüklüğünü görebilmek için zamanın tarih kantatları üstünde kapanıp gitmesini beklemek icap edecektir (Vakit, S. 839, s. 2).

Cenazesine merhumun meslektaşları pek teessürle iştirak etmişler (İleri, S. 779, s. 3) ve Celal Sahir'den sonra Mustafa Tefvik Bey, Ömer Seyfettin'in arkadaşları ile öğrencileri adına konuşmuş ve Aşiyân sahibi Cevdet Bey de vasıflarından bahsetmesiyle cenaze merasimi sonlanmıştı.

Sonuç

Hayatı boyunca çeşitli gazete ve dergilerde çok sayıda hikâye, şiir ve fikir yazıları yazan Ömer Seyfettin'in ölümüne, yazılarıyla katkı sunduğu Türk basını kayıtsız kalmamıştır. Önce ilanlarda yazarın ölümü duyurulmuş, daha sonra arkadaşları tarafından birer yazıyla da anılmıştır.

Arkadaşları daha ziyade hatıralarını yazmakla beraber, onun Türk edebiyatına getirdiği yeniliklere ve dönemi için önemine değinmişlerdir. Neşeli, eğlenceli ve mizaha olan düşkünlüğünden o etrafında aranan biri olmuştur. Yazarı tanıyanlar da yine hikâyeci, şair ve fikir adamı olarak Ömer Seyfettin'i yazılarında konu etmişlerdir.

Sonuç itibariyle bu yazılar ölümünden hemen sonra yazıldıkları için genel olarak Ömer Seyfettin'in ahlâkı, tavrı gibi özellikleri üzerinde durulmuş, yazarın hatırasına saygı niyetiyle kimi zaman duygusal kimi zaman da objektif bir bakış açısıyla Ömer Seyfettin değerlendirilmiştir.

KAYNAKLAR

- [Ali Kemal], (8 Mart 1920), "Peyam-ı Eyyam", *Peyam-Sabah*, S. 10889-459, s. 1.
A. L., (8 Mart 1920), "Ömer Seyfettin de Öldü", *Alemdar*, S. 447, s. 2.
ALANGU, Tahir (2017), *Ömer Seyfettin - Ülkücü Bir Yazarın Romanı*, Yapı Kredi Yay., İstanbul.
GÖNENSAY, Hıfzı Tefvik (17 Mart 1920), "Ömer Seyfettin", *Vakit*, S. 848, s. 2.
İmzasız, (1 Nisan 1920), "[Ölüm İlanı]", *İnci*, S. 15, s. 1.
İmzasız, (11 Mart 1920), "Ömer Seyfettin İçin", *Genç Yolcular*, S. 6, s. 84.
İmzasız, (7 Mart 1920), "Elim Bir Zıyâ Daha", *Yeni Gün*, S. 352, s. 1.

İmzasız, (7 Mart 1920), “Ömer Seyfettin Bey’in İrtihali”, *Tasvir-i Efkâr*, S. 3007, s. 2.

İmzasız, (7 Mart 1920), “Ömer Seyfettin Bey’in Ufulü”, *İleri*, S.778, s. 4.

İmzasız, (8 Mart 1920), “Bir İrtihal-i Müeesif”, *Tasvir-i Efkâr*, S. 3008, s. 2.

İmzasız, (8 Mart 1920), “Ömer Seyfettin Bey’in Cenazesi”, *İleri*, S.779, s. 3.

İmzasız, (8 Mart 1920), “Ömer Seyfettin Merhumun Resm-i Tedfini”, *Yeni Gün*, S. 353, s. 1-2.

İmzasız, (8 Mart 1920), “Tedfin Merasimi”, *Vakit*, S. 839, s. 2.

KARAOSMANOĞLU, Yakup Kadri (10 Mart 1920), “Ömer Seyfettin Bey”, *İkdam*, S. 8288, s. 2.

POLAT, Nâzım Hikmet (2019), *Ömer Seyfettin Bütün Hikâyeleri*, Yapı Kredi Yay., İstanbul.

Tahrir Heyeti, (11 Mart 1336), “Ömer Seyfettin Öldü”, *Servet-i Fünun*, S. 1449, s. 220.

Temaşa, (1 Nisan 1920). “Edebiyat Âlemimizde Bir Zıya”, *Temaşa*, S. 21, s. 11.

US, Hakkı Tarık (7 Mart 1920), “Ömer Seyfettin Bey”, *Vakit*, S. 838, s. 1.

YÖNTEM, Ali Canip (1 Mayıs 1336), “Ömer Seyfettin İçin”, *İnci*, S. 16, s. 9-12.